

Ερωτήσεις – Ασκήσεις

1. Πιστεύετε ότι η αίτηση συγγνώμης δείχνει πάντοτε πραγματική μετάνοια; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

2. Στο μάθημά μας επισημαίνεται ότι ο εγωισμός είναι η πηγή του κακού στις μέρες μας. Μπορείτε να αναφέρετε περιπτώσεις, που ο εγωισμός συντελεί στη διατάραξη των σχέσεων του ανθρώπου με το περιβάλλον και με το συνάνθρωπό του;

3. Να συγκεντρώσετε πληροφορίες για το μυστήριο της εξομολόγησης.

4. Να βάλλετε σε κύκλο τη σωστή απάντηση:
 - α. Κατά την εξομολόγηση ο πιστός:
 - i) ανακρίνεται από τον ιερέα
 - ii) ανοίγει την ψυχή του και αποκτά αυτογνωσία
 - iii) κατακρίνεται για όσα έχει διαπράξει.
 - β. Η μετάνοια είναι:
 - i) πραγματική και ριζική αλλαγή του ανθρώπου
 - ii) αποφυγή των συνεπειών των πράξεών μας
 - iii) μια απλή αίτηση συγγνώμης.
 - γ. Ο ιερέας κατά το μυστήριο της εξομολόγησης
 - i) διαδραματίζει το ρόλο του κριτή ή του δικαστή και επιβάλλει ανάλογες τιμωρίες
 - ii) ακούει όσα του λέει ο πιστός και τα συζητάει αργότερα με άλλους
 - iii) με διάκριση βοηθά τον πιστό ν' αλλάξει ζωή.

26. Ευχέλαιο: Για την υγεία του σώματος και της ψυχής

- *Ο Ιησούς και οι μαθητές του γιάτρευαν ψυχικές και σωματικές ασθένειες*
- *Με το μυστήριο του Ευχελαίου ο πιστός ζητάει ανακούφιση και γιατρειά από τις ψυχосωματικές του παθήσεις*

*Ο Χριστός θεραπεύει
ψυχικές και σωματικές
ασθένειες*

Στην Παλαιά Διαθήκη οι προφήτες, κάνοντας λόγο για τον ερχομό του Μεσσία, είχαν επισημάνει μια βασική διάσταση του απολυτρωτικού του έργου, που ήταν η θεραπεία ασθενειών. Πραγματικά στα Ευαγγέλια υπάρχουν πολλές μαρτυρίες για τις περιουσίες του Χριστού, κατά τις οποίες, εκτός από το κήρυγμα της Βασιλείας του Θεού, σημαντική ήταν και η θεραπεία ασθενειών. Σύντομα λοιπόν η φήμη του Κυρίου απλώθηκε σε περιοχές έξω από την Παλαιστίνη και πέρα από τον ποταμό Ιορδάνη.

Οι μαθητές, με τη δύναμη που τους είχε δώσει ο ίδιος ο Χριστός, ακολουθούσαν το παράδειγμα του δασκάλου τους, καλώντας τους ανθρώπους να μετανοήσουν για να γιατρευτούν. Στις Πράξεις των Αποστόλων διαβάζουμε για τις θεραπείες που έκαναν οι μαθητές του Χριστού, επικαλούμενοι το όνομα του Κυρίου.

Οι πρώτοι χριστιανοί, που γνώριζαν ότι ο Χριστός είχε δώσει στους Αποστόλους και στους διαδόχους τους μια τέτοια ευεργετική δύναμη, σε περιπτώσεις ασθένειας καλούσαν τους ιερείς, οι οποίοι, αφού προσεύχονταν, άλειψαν με λάδι τον άρρωστο και παρακαλούσαν για τη θεραπεία της ασθένειάς του, αλλά και για τη συγχώρεση των αμαρτιών του. Στην Επιστολή του Ιακώβου (5,14-16) έχουμε και πρακτικές οδηγίες για τη διαδικασία αυτή.

Εικ. 41^η: Η ίαση του τυφλού και της πεθεράς του Πέτρου, 1312-1322 μ. Χ., ναός της Οδηγήτριας, Μυστράς.

Σιγά σιγά, σε αυτή την πρώτη προσευχή για την ψυχική και σωματική υγεία του ασθενούς, προστέθηκαν ευχές, ύμνοι και αναγνώσματα της Καινής Διαθήκης. Έτσι σύντομα το μυστήριο του Ευχελαίου πήρε τη μορφή που έχει μέχρι τις μέρες μας. Το μυστήριο του Ευχελαίου γίνεται στα σπίτια των πιστών, ιδιαίτερα όταν ένα μέλος της οικογένειας έχει κάποιο σοβαρό πρόβλημα, εκτός από τη Μεγάλη Τετάρτη που τελείται στους ναούς. Σε ένα τραπέζι τοποθετείται μια εικόνα, συνήθως του Χριστού ή της Παναγίας, και ένα καντήλι. Ο ιερέας διαβάσει ένα αποστολικό ανάγνωσμα, ένα απόσπασμα από το Ευαγγέλιο και μια ευχή. Αυτή η διαδικασία επαναλαμβάνεται επτά φορές με διαφορετικά, κάθε φορά, αναγνώσματα. Στη συνέχεια, ο ιερέας με ένα βαμβάκι βουτηγμένο στο λάδι του καντηλιού σχηματίζει το σημείο του Σταυρού στο πρόσωπο και στα χέρια όσων έχουν πάρει μέρος στο μυστήριο.

Η Εκκλησία μας με το Μυστήριο του Ευχελαίου διακηρύσσει περίτρανα την πίστη της στην ενότητα ψυχής και σώματος. Όταν ο Χριστός θεράπευε τις ασθένειες, ταυτόχρονα συγχωρούσε και τις αμαρτίες, δείχνοντας ότι η αμαρτία της ψυχής επηρεάζει άμεσα και τη σωματική υγεία. Με το Ευχέλαιο προσευχόμαστε για τη μετάνοια των ανθρώπων, γιατί μόνο η μετάνοια μπορεί να χαρίσει στην ψυχή μας ειρήνη και γαλήνη, που επηρεάζει άμεσα και το σώμα μας. Η μετάνοια της ψυχής αντανakλά στο σώμα, το οποίο βρίσκεται σε άμεση σχέση και εξάρτηση από τις ψυχικές λειτουργίες.

Στις μέρες μας, που η πρόοδος των επιστημών έχει αποδείξει τη στενή αλληλεξάρτηση ψυχής και σώματος, εκτιμούμε τη μακραίωνη παράδοση της Εκκλησίας μας, η οποία με το μυστήριο του Ευχελαίου επιδιώκει την κάθαρση του ανθρώπου από τις ψυχικές και σωματικές ασθένειες.

*Το μυστήριο
του Ευχελαίου*

*Ενότητα ψυχής
και σώματος*

*Εικ. 42^η: Ευχέλαιο στο Ιπποκράτειο Γ.Ν.Α.
από τον ιερέα του παρεκκλήσιου του Αγίου Λουκά.*

ΠΑΡΑΘΕΜΑ

«Πάτερ Ἅγιε, ἰατρέ τῶν ψυχῶν καί τῶν σωμάτων, ὁ πέμψας τόν μονογενῆ σου Υἱόν, τόν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, πᾶσαν νόσον ἰώμενον καί ἐκ θανάτου λυτρούμενον, ἴασαι καί τόν δοῦλον σου (τόνδε), ἐκ τῆς περιεχούσης αὐτόν σωματικῆς ἀσθενείας, καί ζωοποιήσον αὐτόν, διά τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ σου».

«Πάτερ Ἅγιε, εσύ που είσαι ο ιατρός των ψυχών και των σωμάτων, που έστειλες το Μονογενή σου Υιό, τον Κύριό μας Ιησού Χριστό, για να θεραπεύσει κάθε νόσο και να λυτρώσει από το θάνατο, θεράπευσε και αυτόν το δούλο σου από τη σωματική και ψυχική ασθένεια που τον περιβάλλει και δώσε του ζωή, με τη χάρη του Χριστού σου».

Ευχή του μυστηρίου του Ευχελαίου

Ερωτήσεις – Ασκήσεις

1. Το μυστήριο του Ευχελαίου συνδέεται με το Χριστό; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας.
2. Πιστεύετε ότι υπάρχει αλληλεπίδραση ψυχικής και σωματικής υγείας; Αν ναι, τότε να αναφέρετε παραδείγματα από την καθημερινή σας ζωή.
3. Το λάδι από την αρχαιότητα ως τις μέρες μας κατείχε σημαντική θέση στη ζωή του ανθρώπου. Γνωρίζετε σε ποιες περιπτώσεις οι άνθρωποι το χρησιμοποιούσαν; Σήμερα, γιατί το λάδι θεωρείται αναντικατάστατο για τον άνθρωπο;
4. Να βάλετε τις λέξεις στη σωστή τους σειρά:

Σε περιπτώσεις, για τη θεραπεία, καλούσαν, οι οποίοι, με λάδι, και παρακαλούσαν, της ασθένειάς του, άλειψαν, ασθενείας, αλλή και για τη συγχώρεση, αφού προσεύχονταν, τον άρρωστο, τους ιερείς, των αμαρτιών του.

27. Η Ορθοδοξία στην Ελλάδα

- *Η Ορθοδοξία διασώζει ακέραιη την πίστη της Εκκλησίας*
- *Η συνάντηση και σύνθεση Χριστιανισμού και Ελληνισμού αποτέλεσε τη βάση της διαμόρφωσης της νεοελληνικής ταυτότητας*
- *Οι Ορθόδοξες ελληνικές κοινότητες σε ολόκληρο τον κόσμο διατηρούν και μεταδίδουν την αυθεντική ελληνορθόδοξη παράδοση*

Έχουμε μάθει ότι με το μεγάλο σχίσμα (1054 μ.Χ.) η Χριστιανοσύνη διασπάστηκε. Από τότε η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ανατολής και η Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία της Δύσης ακολούθησαν τη δική τους χωριστή πορεία. Το 16ο αιώνα επήλθε η διάσπαση του δυτικού Χριστιανισμού με την εμφάνιση του Προτεσταντισμού. Τι εννοούμε, όμως, όταν κάνουμε λόγο για την Ορθόδοξη Εκκλησία, ποια είναι τα χαρακτηριστικά της και σε τι διαφέρει από τις άλλες χριστιανικές εκκλησίες;

Ορθοδοξία σημαίνει ορθή δόξα (= ορθή δοξασία, ορθή γνώμη), δηλαδή ορθή πίστη στο Θεό. Είναι η πίστη που διασώζεται ακέραιη μέσα στη ζωή της εκκλησιαστικής κοινότητας από την εποχή των Αποστόλων μέχρι σήμερα. Η ορθή πίστη συνδέεται άρρηκτα με την ορθή πράξη (ορθοπραξία), με το ορθόδοξο ήθος, το οποίο είναι ήθος εκκλησιαστικό, αγαπτικό και ασκητικό. Η λέξη Ορθοδοξία σημαίνει όμως και ορθή δοξολογία, δηλαδή ορθή λατρεία του Τριαδικού Θεού. Στη λατρευτική ζωή της Εκκλησίας μας βιώνεται ολόκληρο το Μυστήριο της σωτηρίας και η πορεία προς τη Βασιλεία του Θεού.

Ο Χριστιανισμός από πολύ νωρίς συνδέθηκε αναπόσπαστα με τον ελληνικό πολιτισμό. Η σύνδεση αυτή παίρνει μια ξεχωριστή μορφή και έκφραση στα χρόνια της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, στα οποία διαμορφώνεται η ιδιαίτερη ταυτότητα της Ορθοδοξίας.

Στα δύσκολα χρόνια της Τουρκοκρατίας η συμβολή της Ορθοδοξίας για τη διάσωση του Ελληνισμού ήταν καθοριστική. Η Εκκλησία, αντιμέτωπη με σοβαρότατα προβλήματα, όπως ήταν οι εξισλαμισμοί, η προπαγάνδα των Ρωμαιοκαθολικών και των Προτεσταντών μισσιονάριων*, η έλλειψη παιδείας και πολλά άλλα, κατάφερε να διατηρήσει αλώβητη την ορθόδοξη πίστη, αλλά και να συμβάλει αποφασιστικά στην απελευθέρωση του Γένους. Γι' αυτό στη συνείδηση των περισσότερων Ελλήνων η πορεία του Ελληνισμού συνδέεται αναπόσπαστα με την Ορθοδοξία.

Αναμφισβήτητα, η Ορθοδοξία έχει διαμορφώσει τη σύγχρονη νεοελληνική ταυτότητα και αποτελεί και σήμερα αστείρευτη πηγή, από την οποία η ελληνική κοινωνία μπορεί να αντλήσει δύναμη και προσανατολισμό για το μέλλον.

Τα χαρακτηριστικά της Ορθοδοξίας

Ορθοδοξία και Ελληνισμός

*Βλ. Γλωσσάριο

**Ο ιεραποστολικός
χαρακτήρας
της Ορθόδοξης
Εκκλησίας**

**Έλληνες Ορθόδοξοι
σε όλο τον κόσμο**

Η Ορθόδοξη Εκκλησία μας δεν διαφύλαξε απλώς την αλήθεια του Ευαγγελίου, αλλά, μέσα από δύσκολες πολλές φορές συνθήκες προσπάθησε να τη μεταδώσει σε άηλους λαούς, αναπτύσσοντας μεγάλη ιεραποστολική δράση. Δύο σημαντικοί σταθμοί στην ιεραποστολική δράση της Εκκλησίας μας είναι ο 9ος αιώνας, ο αιώνας του εκχριστιανισμού των Σλάβων και ο 20ός αιώνας, κατά τον οποίο η Ορθοδοξία διαδίδεται στις πέντε Ηπείρους. Η Εκκλησία της Ελλάδος γι' αυτό το σκοπό έχει ιδρύσει την Αποστολική Διακονία, έναν οργανισμό που έχει την ευθύνη της εσωτερικής και εξωτερικής ιεραποστολής.

Έλληνες ορθόδοξοι δεν υπάρχουν μόνο στην Ελλάδα. Σε όλο τον κόσμο ζουν Έλληνες, οι οποίοι με ιδιαίτερο ζήλο αγωνίζονται να διαφυλάξουν την ιδιαίτερη πολιτιστική τους ταυτότητα, διατηρώντας την Ορθόδοξη πίστη, τη γλώσσα, τα έθιμα και τις παραδόσεις της πατρίδας μας. Ο ορθόδοξος ναός με τις λατρευτικές συνάξεις, αποτελεί για την ελληνική ομογένεια, στην Αμερική, στην Ευρώπη, στην Ασία, στην Αφρική, στην Αυστραλία το κέντρο της ζωής της.

Εικ. 43^η: Ορθόδοξοι Έλληνες υπάρχουν σε όλο τον κόσμο. Κυριακή της Ορθοδοξίας στον Καθεδρικό ναό του Αγίου Νικολάου στην Ουάσιγκτον.

ΠΑΡΑΘΕΜΑ

«Στην Τουρκοκρατία εκείνο που μετρούσε πάντοτε ήταν η ορθόδοξη πίστη. Αυτή καθόριζε και εξασφάλιζε τον Ελληνισμό. Έλληνας ήταν όχι εκείνος που απλώς μιλούσε Ελληνικά, αλλά εκείνος που ήταν Ορθόδοξος. Κι όλος ο λαός ταύτιζε τα παθήματα και την ανάστασή του με τη θρησκεία του και με τον πολιτισμό του».

Νίκος Ματσούκας, *Ελληνορθόδοξη Παράδοση και Δυτικός Πολιτισμός*, εκδ. Μήνυμα, Θεσσαλονίκη 1985, σ. 48

Ερωτήσεις – Ασκήσεις

1. Να επισημάνετε τα θεμελιώδη γνωρίσματα της Ορθοδοξίας.

2. Μπορείτε να συγκεντρώσετε πληροφορίες για την καθημερινή ζωή των ορθόδοξων ελληνικών κοινοτήτων του εξωτερικού; Με ποιο τρόπο προσπαθούν να διατηρήσουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της θρησκευτικής και πολιτιστικής τους ταυτότητας;

3. Να συγκεντρώσετε στοιχεία για την ορθόδοξη ελληνική ιεραποστολή.

4. Να χαρακτηρίσετε με την ένδειξη Σωστό (Σ) ή Λάθος (Λ) τις παρακάτω προτάσεις.
 - α) Χαρακτηριστικό γνώρισμα της Ορθοδοξίας είναι η ορθοπραξία.
 - β) Οι Έλληνες του εξωτερικού διατηρούν την ίδια πίστη με αυτούς που ζουν στην Ελλάδα.
 - γ) Η Ορθόδοξη Εκκλησία δεν έχει ιεραποστολική δραστηριότητα.
 - δ) Ο ελληνικός λαός διατήρησε ορισμένα μόνον από τα χαρακτηριστικά της Ορθόδοξης Παράδοσης.

Εικ. 44^η: Ο Όρκος στην Αγία Λαύρα, Θ. Βρυζάκη.